

Šusteršičev klub pa se je združil s hrvatsko-slovenskim klubom in je pa po številu svojih članov v stanu, izsiliti, da se vlada bavi z jugoslovanskim jezikovnim vprašanjem. Prostovoljno se vlada te delikatne zadeve nikdar ne loti, to je pribito. Lotila bi se je samo, če bi bila k temu primorana.

A kaj je „lepi klub“ storil, da primora vlado storiti ta korak in se baviti z jugoslovanskim vprašanjem? Čisto nič!

Le nikar sanjariti, da se vlada količkaj zmeni za prazne govore, za rekriminacije in za grožnje. Kaj bi se tudi bala hofrata Ploja gromovnika Biankinija ali pa Ferrija, ko vender ve, da ostane pri samih besedah, do dejanj, do tacih dejanj, ki bi vlado spravila v stisko, pa nikdar ne pride. Kaj bi se bala poslancev, ki zdaj deklamujejo o opoziciji pri proračunu pa glasujejo zdaj proti vladi, čez par dni pa za vlado. Kaj bi se bala tega kluba, ko ve, da je dalmatinska narodna stranka odvisna od vladne milosti in da je Barwinski poslanec le ker so vladni bajoneti silili volilce zanj glasovati. Tak klub ne bo nikdar imel poguma in moči, nastopiti energično in vlado prisiliti, da ga upošteva in da z njem računa. Körber ve, da ta „lepi klub“ lahko spravi v žep, če da „Gospodarski zvezi“ par stotakov podpore — kaj bi se torej lotil težkega in nevarnega jugoslovanskega jezikovnega vprašanja.

Le nikari prikrivati resnice in jo pačiti. Če bi jugoslovanski poslanci vložili dvajset nujnih predlogov, bi vsaka vlada morala z njimi paktirati. Teh predlogov pa ne vložite, to je bolj gotovo, kakor amen v očenašu, in zato se vlada tudi čisto nič ne zmeni za Jugoslovane. In prav ima. Narod, ki ima slabo zastopstvo, tudi ni vreden, da bi se kdo nanj oziral. Le tisti narodi žive, ki imajo notranjo moč se boriti za svoje pravice; narodi, ki te moči nimajo, morajo pasti. Življenje je boj in ne sentimentalni roman.

Politični pregled.

Notranji položaj je danes še prav tako popolnoma nejasen, kakor je bil pred 14 dnevi. Körber skuša dobiti za pomnožitev armade in za zvišanje civilne liste parlamentarno večino in ker ve, da sedanje njegovo ministrstvo take večine ne more zlimati, skuša stranke vjeti v koalicijsko zanjko. Stranke naj dovolijo te in še razne druge ljudstvu škodljive reči, zato pa dobe nekateri voditelji ministrske portfelje pa ne gre. Čehi nočejo opustiti „tipe obstrukcije“ ako se jim ne dovoli češki notranji uradni jezik. Körber skuša Nemce pridobiti, da bi proti primerni kompenzaciji dovoli, da se uvede češki notranji uradni jezik. A Nemci se nočejo udati. Za njimi stoje radikalne stranke in teh se Nemci boje. Vse kaže, da se Körberjeva kombinacija ne posreči. Sicer bi se Nemci, Čehi in Poljaki prav radi združili v koalicijo in si razdelili portfelje, ali jezikovno vprašanje jim brani, da si sežejo v roke. Čehi ne smejo odnehati, Nemci ne smejo privoliti. Kaj se zgodi, je popolnoma nejasno. Večinoma se misli, da pride

do razpusta parlamenta in do novih volitev, a verjetno to ni. Kaj naj se z razpustom doseže? Razmere se z novimi volitvami čisto nič ne premene. Zato pa je verjetnejše, da odstopi Körber in se z drugim ministrstvom poskusi, doseči pomnožitev armade in zvišanje civilne liste, ali pa pride § 14.

Državni zbor. — V poslanski zbornici so razpravljali več dni o raznih dogodkih povodom deželnozborske volitve na Nižjeavstrijskem. Čule so se jako ostre besede in hude psovke; naposled je prišlo še do pretepa. Zdaj je na vrsti še kakih 40 nujnih predlogov. Da se ti do Božiča ne rešijo, je več kakor gotovo. Zbornica more priti do dnevnega reda samo če predlagatelji prostovoljno umaknejo svoje predloge.

Ogrska. — Madjari so začeli strastno gonjo proti cesarju zaradi pomnožitve armade in zaradi zahtevanega zvišanja civilne liste. Gonja je taka, da je pesnik Jokai, najpopularnejši madjarski literat, izdal poseben oklic, v katerem spominja Madjare na dokaze cesarjeve specialne naklonjenosti do Madjarov, ter jih roti, naj odnehajo. Cesar je nameraval za nekaj tednov priti na Ogrsko, a je to radi te gonje opustil.

Srbija. — Zgodila se je zopet važna prememba. Radikalci imajo v narodni skupščini večino in zahtevajo vsled tega, da se sestavi radikalno ministrstvo. Dosedanje ministrstvo Velimirović je bilo sestavljeno iz različnim strankam pripadajočih mož. Ker je ministrstvo prišlo do spoznanja, da nima večine v skupščini, je odstopilo. Sedaj je kralj naročil generalu Cincar-Markoviću naj sestavi novo ministrstvo. Ta general je pri radikalcih še bolj nepriljubljen, kakor je bil dosednji ministrski predsednik, zlasti ker je znano, da je Cincar-Marković velik nasprotnik Rusije in prijatelj Avstrije. To kaže, da se pripravljajo v Srbiji zopet velike premembe in da mora javnost biti pripravljena na posebno presenečenje.

Atentat na belgijskega kralja. — V soboto se je darovala v Bruselju maša zadušnica po ranjki kraljici. Te maše se je udeležil kralj z družino in z drugimi dvornimi dostojanstveniki. Po končani službi božji se je peljal kralj, njegova družina in dvorni dostojanstveniki v treh kočijah domov. Kar ustrelil nekdo trikrat iz revolverja na kočije. Jedna kroglja je razbila šipo tretje kočije, v kateri se je peljal veliki dvorni maršal grof Oultremont, ter odletela mimo grofovega obraza, ne da bi ga ranila. Kralj se je peljal s Flanderskim grofom in z njegovim sinom v prvi kočiji, v drugi pa sta sedeli Flanderska grofica in pa kneginja Elizabeta. Napadalec je nameril na drugo kočijo, v kateri se je ob drugih slovesnih prilikah navadno vozil kralj. Ker so pa konji začeli teči ravno takrat, ko je napadalec meril, zgodilo se je, da je priletela kroglja v tretjo kočijo, mesto v drugo. Napadalec so navzoči policaji koj prijeli ter ga odpeljali na policijo, posadivši ga v neki voz. Združeni sili policije in vojaštva se je komaj posrečilo ubraniti, da ni razkačena množica ljudstva, ki je neprestano upila: „Živijo kralj in smrt napadalcu“, napadalec na licu mesta umorila. Voz, v katerem so napadalec prepeljali na policijo, je bil ves preboden in porezan. Napadalec se imenuje Gennaro Rubino je 43 let star in je Italijan. Prišel je baje iz Londona v Bruselj nalašč zato, da bi ubil kralja. Po poklicu je Rubino knjigovodja. Pri preslišanju je izpovedal, da je anarhist. Hotel je streljati na kralja že v cerkvi, ali ker se je bal, da ne bi zadel mesto kralja kakega vojaka, je to namero v cerkvi opustil. Ko so ga vprašali, ali ima še kakega tovariša, je rekel, da je bil sam. Drugi so potrdili, da so ga malo pred napadom videli v družbi z nekim drugim človekom. To mnenje se potrjuje tudi s tem, da niso mogli najti revolverja, s katerim je streljal, ter da je revolver pobral najbrže njegov spremljevalec ter z njim pobegnil. Napadalec Rubino je služil svoj čas v italijanski vojaški službi. Bil je tam narednik. Ali kmalu je postal hud nasprotnik vojaštva ter je začel pisati ostre članke proti militarizmu. Vsled tega in vsled drugih in-subordinacij je bil obsojen na 5 let vojaške ječe. Vsled pomi-

loščenja bil je v ječi samo tri leta. Ker je pa dobil v ječi neko očesno bolezen, so ga odpustili od vojakov. Prišel je domov k očetu in k sestram učiteljicam. Doma v Bitontu, se je poročil z neko učiteljico, ki je izhajala iz neke blazne družine in je bila vsled tega sama na pol blazna. Rubino jo je kmalu zapustil in se poda v Milan, kjer najde službo pri knjigotržcu Trevesu. Tu so prišli na sled neki njegovi golju-fij, in je bil zopet obsojen na 2 $\frac{1}{2}$ leti ječe. Odtod je prišel kasneje v London. Tam je začel prodajati smodke, papir in druge take stvari. Začelo mu je iti še precej dobro, ali začel se je zopet baviti z anarhizmom in je kmalu prišel zopet ob vse. Potem se je prodal italijanski vladi za ogleduha anarhistov v Londonu in je dobil baje od nje v pol letu 4400 frankov za ta posel. Kmalu so pa prišli anarhisti temu na sled in Rubinovo življenje ni bilo varno pred njimi, čeravno se je Rubino opravičeval, da je s tem denarjem podpiral ubožne anarhiste. Rubino trdi zdaj, da je ravno zaradi tega napadel kralja Leopolda, da dokaže, da je ostal vedno pravi anarhist.

Obrtnija.

Premogokop v Šentjanžu.

„Ruda, kupčija tebe rede“ je mej drugim trdil Valentin Vodnik, a dasi imajo slovenske dežele mnogo zemskih zakladov, vendar te Vodnikove besede danes nimajo tiste veljave, kakor za Vodnikovih časov. Vodnik je videl gorenjske fužine, ki pa so sedaj opuščene, ker se ne bi izplačale. Sicer se v Zagorju, v Hrastniku, v Trbovljah in nekoliko v Kočevju koplje premog, a drugi zakladi naše zemlje se ne izkoriščajo.

Šentjanški premogokop je gotovo najvažnejši mej vsemi, kar jih imamo. Ta premogokop ima največjo prihodnost. Na razkritju premoga se dela pridno če tudi le v manjšem obsegu, a nepretrgoma. Izkoriščanje tega premogokopa je odvisno od tega, kdaj se zgradi železnica. Le če se zgradi železnica, je mogoče, da se razvije v šentjanškem premogokopu živahno življenje.

Zdaj tečejo obravnave zaradi zgradbe železnice, ki bi vezala Šentjanž na jedni strani s Trebnjem, na drugi strani s Sevnico. Čim se zgradi ta železnica bo vsled vršečih se priprav šentjanški premogokop v stanu, zadostovati z dobrim in cenanim premogom celi kranjski deželi, pa tudi sosednim deželam.

Marsikoga utegne zanimati obseg šentjanškega premogokopa, oziroma „Šentjanške premogovne družbe“, nekdanje tovarne cinka. Taisti obsega 45 podeljenih jamskih mer s površino 2.030.220 m² in za arrondiranje taistih ima 142 prostosledov s površino 51.297.500 m² — okoli 100 oralov vrtov, njiv, travnikov, gozdov itd. obširno moderno poslopje za ravnateljstvo, uradniška stanovanja, skladišča, hleve itd. in 2 veliki dvonadstropni poslopji z več stanovanji za delavce. Poleg teh stoji 50 m visok dimnik, še od cinkarne, kateri je stal nad 30.000 kron in se lahko

za vsako tovarniško podjetje takoj porabi. Tudi je dovolj mašinerij, nad 1000 m vrtalnega in drugega orodja v vrednosti okoli 40.000 kron, bratska skladišnica, fundirana z nad 30.000 kron itd. Družba ima tudi že koncesije in trase za železnično zvezo, in poleg teh že dovršene načrte za žično železnico. Za železnico je večina sveta že odkupljena in plačana ter je mnogo nasipov in presekov že gotovih.

Ta premogokop, preje tovarna za cink, prešel je leta 1874. v last akcijske družbe za montanindustrijo na Dunaju za kupnino 2.626.000 kron. Že takrat so se premogovni zakladi zelo obširno razkrili, ker je zamogel med drugimi tudi šefgeolog c. kr. avstrijske geologije pl. Paul taiste najnatančneje ceniti. Paul pravi, da je v navedenem premogovnem revirju, med drugimi ena plast (Flötz) povprečno 24 m debela, 1500 m široka in na daljavo do 7000 m konstatirana, tako da čaka podjetneža in kapitalista gotovo 230.000.000 q izvrstnega smolnatega premoga (harzreiche Kohle) ki je za vsako kurjavo in soparo ugoden. Če bi se taistega vsaj po 1.000.000 q na leto odkopalo, zadostovala bi le ta množina premoga za nič manj nego za 230 let, in z ozirom na okolnost, da 128 kuksov, v kolikor je družba skupaj razdeljena, po 12.000 kron reprezentuje kapitala 1.224.000 kron, morale bodo znašati dividende na leto do 50 % to temveč, ker tudi Dolenjska železnica dovoljuje jako nizko voznino iz Trebnja za premog. Seveda poseduje združba kot last vseh sozdružnikov še 26 kuksov, oziroma (stodeljivih) 2600 kuksnih deležev, torej vrednost še okoli 312.000 kron.

Z ozirom na to, da je hipoteka z 200.000 kron (z jako ugodnimi odplačilnimi obroki) pokrita z gotovino, ki se še kot imovina združbe nahaja, tedaj vsekako zadostna varščina proti vsakemu družbenemu prispevku (Zubussen). Delovodstvo na premogokopu vodi en inženir s pazniki, na razkritju plasti pa deluje okoli 100 delavcev, sami domačini, ki so ravno kar še dve novi jako močni žili še izvrstnejega premoga našli, za katere dosedaj še sploh nihče znal ni, in katere ne povzdigujejo samo vrednosti celega premogokopa, marveč omogočijo mnogo večjo letno produkcijo.

Smer sedaj vršečih se naprav je ta, da se ob dovršeni železnični zvezi lahko vsaka zahtevana množina izvrstnega premoga po nizkih cenah takoj dobavlja, pri čemur bo marsikdo lep dobiček imel, pred vsem pa seveda sodružniki, katerih, žalibog, zopet na Kranjskem skoraj nič ni in to v deželi, katera se ima za to bogastvo edino le materi naravi zahvaliti; kakor je čuti, pride v kratkem le še nekaj malega teh kuksnih deležev v promet, takrat stopimo skupaj in pokupimo jih, da ne bo zopet tujec sam izkoriščeval naših bogatih zakladov narave in se bogatil s taistimi, in da enkrat v slučajnem pomanjkanju premoga ne nastane usoda, da domačim pred pragom